



JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

SZOLNOKI JÁRÁSI HIVATAL
AGRÁRÜGYI FŐOSZTÁLY
NÖVÉNY- ÉS TALAJVÉDELMI OSZTÁLY

Iktatószám: JN-07/55/00922-4/2018.

Tárgy: Károsító helyzet-jelentés

Melléklet: -

Ügyintéző: Vincze Katalin

Telefon: 20/434-7679

**Jász-Nagykun-Szolnok megye növény-egészségügyi helyzetkép
2018. 05. 01. - 2018. 05. 15. között**

Időjárás: Május első dekádjában folytatódott a szokatlan száraz, nyárias idő. A nappali legmagasabb hőmérséklet 28°C, az éjszakai legalacsonyabb hőmérséklet 10 °C volt. A hónap első felében csak néhol alakult ki zápor, zivatar, de jelentős csapadékot sehol nem eredményezett. Az országban helyenként kialakuló heves esőzések, jégeső a megyét elkerülte.

A megyében kialakult időjárási viszonyokból adódóan a mezőgazdasági területeken nagy a vízhiány. A növények (beleértve a kultúrnövényeket és a gyomnövényeket is), fejlődése lelassult, vontatottá vált. A májusi eső aranyat érne, ami az előrejelzések szerint várhatóan a hónap második felére meg is fog érkezni.

Fenológiai állapotok (05. 01. – 05. 15.):

- **Őszi árpa:** virágzás vége - kalászerés
- **Őszi búza:** kalászhányás - virágzás
- **Kukorica:** kelés - 3-4 leveles állapot
- **Napraforgó:** kelés - 2-4 leveles állapot
- **Őszi káposztarepce:** becőképződés
- **Lucerna:** bálázás - 20 cm növendék
- **Hagyma:** levélfejlődés

- Mák: virágzás
- Szőlő: virágzás
- Gyümölcsösök: gyümölcsfejlődés

Károsítóhelyzet:

- **Őszi kalászosok (őszi búza, őszi árpa, tritikále):** Az őszi kalászosok kikalászoltak. Az őszi árpa elvirágzott, míg a búza állományokban elkezdődött a virágzás. A megyében vannak olyan helyek, ahol a kalászosok úgy hoztak kalászt, hogy gyakorlatilag egyszer sem áztak meg. Ezekről az állományokról elmondható, hogy alacsony habitusúak, a leveleken élettani sárgulás figyelhető meg, ami nem azonos a kórokozók által okozott sárguló, barnuló tünetekkel.

Az alsóbb levélemeleteken még mindig megtalálhatók a levélfoltosságot okozó kórokozók telepei, de a szárazságnak köszönhetően csak kis mértékben voltak képesek konídiumokat fejleszteni, melyek a további (szekunder) fertőzést indították volna el. Sárga rozsdá - *Puccinia striiformis* betegséget a megyében helyenként (Törökszentmiklós, valamint a megye déli részén) észleltek. Javasolt a gabonatóblák folyamatosan szemlézése, mivel a rozsdá betegség kialakulásának, (egy esetleges járvány) kialakulásának kifejezetten kedvez a meleg, csapadékos, párás időjárási körülmény. Ez az időjárás szintén kedvez a kalászfuzáriózist okozó gombáknak (pl.: *Fusarium graminearum*, *F. culmorum*, *F. poae* stb.), melyeket veszélyes kórokozóknak minősítünk, ugyanis a termésveszteség mellett, minőségi kártételük is jelentős. Vizsgálatok alapján a kórokozók elleni kémiai védekezés optimális ideje virágzaskor van, így az őszi búza állományokban minél előbb meg kell kezdeni a védekezést, ott ahol az még nem történt meg.

A gabona állományokban a vetésfehérítők (veresnyakú árpabogár – *Oulema melanopus*, kéknyakú árpabogár – *Oulema lichenis*) kártétele megfigyelhető, a kártevők egyedszáma helyenként elérte a védekezési küszöbértéket. Ezekben a táblákban, időben el is tudták védekezni az ellenük irányuló védekezést.

- **Tavaszi kalászosok (tavasz árpa, fénymag, zab):** Az állományok fejlődését nagyban hátráltatja a vízhiány, a táblák java része gyengültségi (diszpozíciós) állapotban található, ami növeli a kultúrnövények fogékonyságát a betegségekkel szemben. Fokozottan figyelni kell az őszi kalászosoknál már említett betegségek megjelenését, a

vetésfehérítő lárvák elleni védekezés, az imágók nagyszámú betelepedéséből adódóan el kell végezni.

- **Őszi káposztarepce:** A repcetáblákban javában tart a becőképződés. Az állományok jól fejlettek, kórokozó és kártevő csak elvétve található benne. Az állományokban már látható a repcebecő-gubacsszúnyog – *Desineura brassicae* kártétele, ami megközelítőleg 3-4 %-os. A növények fejlődését nagymértékben javítaná egy kiadós esőzés.

- **Lucerna:** Az első növendék kaszálása és a bálázás is szinte mindenhol befejeződött. A korai kaszálásoknál 20 cm-es hajtásnövekedés is megfigyelhető. Az állományokban érdemes figyelni a kártevők (pl. : lucernaböde - *Subcoccinella vigintiquatuorpunctata*, lucernabogár - *Phytodecta fornicata*) betelepődését.

- **Kapás kultúrák (napraforgó, kukorica):** A napraforgó és kukorica állományok vetése szinte mindenhol befejeződött, a vízállásos területek, illetve vetési foltok pótlása zajlik. Az állományok java része ugyan kikelt, de fejlődésük igen vontatott. A kelés nem egyöntetű, ebből kifolyólag a táblákban a növények fejlettsége nagy heterogenitást mutat.
A vízhiányból adódóan a gyomnövények kelése is hasonló képen vontatott. Az egyszikű gyomnövények (pl.: Kakaslábfű - *Echinochloa crus-galli*, Muhar félek – *Setaria* spp.) esetében hamarosan megtörténik a gyökérváltás, míg a kétszikű gyomok kelése ritkás. Az elhúzódó gyomkelés következtében, a védekezés tekintetében javasolt tábla specifikus védekezést alkalmazni, esetenként foltkezelést alkalmazni. A kapás kultúrákban alkalmazott preemergens gyomirtások a megfelelő mennyiségű bemosó csapadék hiánya miatt, szinte hatástalanok voltak. Ebből adódóan a májusi esők hatására robbanásszerű gyomosodásra kell számítani a hónap második dekádjában.
Az állományokban barkó (kukoricabarkó - *Tanymecus dilaticollis*, fekete barkó - *Psallidium maxillosum*) kártétel megfigyelhető, de nem számottevő. Az egyenetlen kelés következtében nyúl (*Lepus europeaus*) kártétel viszont igen számottevő.

- **Mák:** Az állományok virágoznak. A táblákban nem alakultak ki jelentős kórtani tünetek, állati kártételek. A területeken javasolt figyelemmel kísérni a máktok-

ormányosok (*Ceutorhynchus macula-alba*), és a máktok-gubacsszúnyogok (*Dasyneura papveris*) megjelenését.

- **Hagyma:** A hagyma állományok fejlődése az öntözés mellett megfelelő. Az öntözött hagyma táblákban fokozott figyelmet kell fordítani a hagyma peronoszpóra - *Peronospora destructor* megjelenésére. A meleg időjárás kedvez a hagymalégy - *Delia antiqua*, tavaszi káposztalény - *Delia radicum*, valamint a dohány tripszek - *Thrips tabaci* felszaporodásának. Előrejelzésük érdekében fehér tálcspadák, sárga színcspadák kihelyezése javasolt.

- **Csonthéjasok:** A cseresznye, meggy ültetvényekben megkezdődtek a cseresznyelégy - *Rhagoletis cerasi*, valamint a levéltetvek (fekete meggy- és cseresznye levéltetű - *Myzus cerasi*) elleni védekezések.

Ószi barack, kajszai és szilva ültetvényekben sikeresen védekeztek a levéltetű fertőzés ellenen. Az ültetvényekben érdemes elkezdni a baracmoly - *Anarsia lineatella*, keleti gyümölcsmoly - *Grapholita molesta*, és a szilvamoly - *Glapholita funebrana* rajzásmegfigyelését.

Kórokozók kártétele eddig nem volt megfigyelhető, de csapadékos, meleg időjárás beálltával továbbra is számítani kell a betegségek megjelenésére (pl.: levéllyukacsosodást okozó fómás betegség - *Phoma pomorum*, és sztigminás betegség - *Stigmium carpophila*, cseresznye-meggy blumeriellás betegség - *Blumeriella jaapii*, kajszai apiognomóniás levélfoltossága - *Apiognomonina erythrostoma*, szilva polisztigmás levélfoltossága - *Polystigma rubrum*, szilva rozsa - *Tranzschelia pruni-spinosae*, *T. discolor*).

- **Almatermésűek:** Az arra érzékeny almafákon lisztharmat - *Podosphaera leucotricha* fertőzés, valamint a ventúriás varasodás - *Venturia inaequalis* tünetei is megfigyelhetők. Az ellenük történő védekezés folyamatos. Az alma ültetvényekben is sikeres volt a levéltetvek (pl.: levélpirosító alma levéltetű - *Dysaphis devector*) elleni védekezés, de újbóli betelepülésükre a továbbiakban is számítani kell. Az almamoly - *Laspeyresia pomonella* imágók rajzásának megfigyelése érdekében javasolt csapdákat kihelyezni és folyamatosan figyelni. A száraz, meleg időjárás kedvez az atkák (pl.:

kétfoltos takácsatka – *Tetranychus urticae*, piros gyümölcsfa levélatka - *Panonychus ulmi*)
felszaporodásának, amire szintén nagy figyelmet érdemes fordítani.

- **Szőlő:** A termelők elvégezték a lisztharmat – *Erysiphe necator* és a peronoszpóra – *Plasmopara vitis* elleni védekezést.

Az állományokban figyelemmel kell kísérni a szőlómolyok (nyerges szőlómoly – *Eupoecilia ambiguella*, tarka szőlómoly – *Lobesia botrana*) rajzását.

Szolnok, 2018. május 16.



Polgár Viktória
osztályvezető